

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, здійснення підприємницької діяльності в будівництві на ефективному рівні можливе лише при наявності певної суспільної ситуації, державної допомоги, відповідної нормативної та законодавчої бази, яка стосується галузі «Будівництво», наявності технічної, технологічної, фінансової, наукової допомоги малопотужним та починаючим будівельним підприємствам. Також важливим питанням є можливість створення державою таких умов для підприємця, що дозволить прийняти самостійне, ініціативне підприємницьке рішення, яке з його погляду буде найбільш ефективним, діючим і максимально прибутковим, а також корисним не тільки для себе, свого підприємства, але і для суспільства та держави.

Українська економічна спільнота все глибше усвідомлює, що підприємництво є одним із основних факторів формування й розвитку вільної економіки з ринковим механізмом господарювання, де є місце і державному регулюванню на засадах пізнання та використання законів ринку. Без створення належних правових, економічних, організаційних та соціальних умов для підприємництва Україні не вийти з глибокої економічної кризи. Ось чому необхідно створити фундаментальні методологічні, теоретичні й методичні засади для формування цивілізованого підприємництва, з усіма якісними та кількісними параметрами.

Список використаних джерел

1. Богун К. В. Роль малого підприємництва у розвитку будівельного комплексу [Електронний ресурс] / К. В. Богун, А. М. Каплунова. – 2012. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2011/Economics/9_85641.doc.htm.
2. Варналій З. С. Основи підприємницької діяльності: навч. посібник / З. С. Варналій, В. О. Сизоненко. – К.: Знання України, 2004. – 404 с.
3. Варналій З. С. Конкуренція і підприємництво: монографія / З. С. Варналій. – К.: Знання України, 2015. – 463 с.
4. Воротіна Л.І. Малий бізнес та підприємництво в ринкових умовах господарювання: навч. посібник / [Л. І. Воротіна, В. Є. Воротін, Л. А. Мартинюк, Т. В. Черняк]; ред. Л. І. Вороніна. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2002. – 307 с.
5. Гавриленко А. Г. Функции менеджмента в предпринимательской деятельности организаций строительного комплекса / А. Г. Гавриленко, Я. И. Жеребьев // Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2008. – Т. 2. – С. 13-17.
6. Друкер П. Як забезпечити успіх у бізнесі: новаторство і підприємництво / П. Друкер; пер. з англ. – К.: Україна, 1994.
7. Інтернет-проект сприяння підприємництву [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vlasnasprava.info.
8. Карпенко О. В. Організаційно-економічне забезпечення економічної безпеки підприємництва в агропромисловому комплексі / О. В. Карпенко // Технологічний аудит та резерви виробництва – 2015. – Т. 1, № 5 (21).
9. Підприємництво в будівництві: монографія / під заг. ред. В. В. Дорофійенка. – Донецьк: СПД Купріянов В.С., 2009. – 603 с.
10. Попова Г.Ю. Проблеми відновлення економіки Донбасу в контексті модернізації локальних ринків / Г. Ю. Попова // Економічний вісник Донбасу. – 2017. – № 3 (49). – С. 25-31.
11. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1576-12>.
12. Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців: Закон України від 15 травня 2003 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>.
13. Raczkowski K. Economic security of business transactions: management in business / Konrad Raczkowski, Friedrich Schneider. – Oxford: Chartridge Books Oxford, 2013. – 462 p.
14. Hans J. Internationalization of small and medium sized enterprises // Journal of the International Management. – 2008. – № 14. – P. 65-77.

С. А. Жуков

канд. екон. наук

ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород,

М. В. Кобаль

канд. психол. наук

ВНЗ «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Хуст

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ

Постановка проблеми. Сьогодні більшість економічних інновацій пов'язана із застосуванням інтерактивних методів навчання, які стимулюють і розвива-

ють пізнавальну діяльність сучасних менеджерів. Інтерактивні методи організації навчального процесу, деякою мірою являють собою зміну університетської

освітньої парадигми, спрямовані, насамперед, на розвиток у майбутніх фахівців у галузі управління персоналом уміння критично аналізувати та ранжувати інформацію, ефективно спілкуватися та бути компетентними. Навчання з використанням даних методів дозволяє сформувати навички й уміння при вирішенні прикладних завдань у конкретних ринкових умовах, з урахуванням регіональної та галузевої специфіки.

Серед основних причин недостатньої інноваційної активності сучасної економіки експертами виділяються недолік кваліфікованого, інноваційно активного управлінського персоналу, а також низький рівень інноваційної культури. На їхню думку, промисловим підприємствам сьогодні доцільно орієнтуватися на роль стратегічних інноваторів. Одним із факторів, які обумовили процеси реорганізації національної економіки, є глобалізація. Поява більш прогресивних концепцій, знайомство з передовим досвідом країн, що лідирують на ринку інноваційних послуг, і розвиток інформаційних технологій вплинули на розробку української моделі освіти, спрямованої на вирішення проблеми затребуваності майбутнього фахівця, питання ефективності отриманих знань, мобільності його професійної кваліфікації в умовах інноваційної економіки [1].

Аналіз останніх досліджень. Різним аспектам підготовки конкурентоспроможного фахівця в області управління присвячені роботи Ж. Айтуганової, С. Батишева, В. Суворова та ін. Розробкою методів інтерактивного навчання та впровадження їх у навчально-виховний процес у різні часи займалися Ш. Амонашвілі, В. Давидов, Д. Ельконін, В. Сухомлинський, В. Шаталов та ін. К. Ушинський для активізації учбової діяльності визначав проведення різних ігор, змагань і фрагментів театралізованих вистав; Л. Ітельсон – дискусії та сумісну діяльність; наглядність як важливий канал регуляції навчальної діяльності знаходимо у О.М. Леонтьєва; ситуації типу драматизації – у Е. Торндайка.

Вітчизняні та закордонні вчені: М. Кларін [2], О. Пометун [3], Л. Піроженко [3], О. Когут [4] та інші зазначають, що інтерактивні методи навчання є ефективним доповненням до класичної форми навчання. Дидактичний аспект сучасних інтерактивних методів навчання висвітлюється в роботах дослідників О. Баєвої [5], Г. Ковальчук [6], О. Комар [7], О. Савченко, О. Ярошенко та ін. Однак, як показав аналіз науково-педагогічної й економічної літератури, проблема вдосконалення підготовки менеджера у вищих навчальних закладах із використанням методів інтерактивного навчання залишається недостатньо розробленою.

Мета статті полягає у визначенні функцій і напрямів використання інтерактивних методів навчання в процесі підготовки менеджерів в умовах інноваційної економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інноваційна економіка та модернізація сьогодні виступають необхідними умовами розвитку держави. Остання фінансово-економічна криза показала, що вітчизняній економіці необхідні, по-перше, модернізація, по-друге, розвиток на випередження на базі проведеної модернізації, тобто побудова економіки знань, інноваційної економіки. Однак існують причини, які перешкоджають переходу від міркувань про інноватику й цитування засновника теорії інноваційного економічного розвитку Йозефа Шумпетера до конкретних

практичних дій із широкого впровадження інновацій у вітчизняну бізнес-практику.

По-перше, інноватика як несуперечлива система узагальненого наукового пізнання з відповідною системою законів, категорій, понять і принципів поки перебуває на етапі становлення. При цьому найбільш розробленою є емпірична складова галузі знань про інновації. Однак, навіть незважаючи на прийоми системно-структурного й функціонального аналізу, оптимізаційного економіко-математичного моделювання й експертних методів, які використовуються в практичній діяльності стосовно до інноваційних ідей і розробок, аналітики й підприємства з високою інноваційною активністю в усьому світі стикаються із труднощами, обумовленими технічними й ринковими невизначеностями майбутнього новаторських ідей.

По-друге, в нашій країні проблема переходу до практичного впровадження інновацій майже завжди пов'язана з не зовсім вірним сприйняттям інновації як корисного винаходу, здатного одночасно знизити виробничі витрати й збільшити випуск продукції. Для створення економіки, що генерує інновації, спочатку потрібна модернізація умов функціонування господарюючих суб'єктів і принципів управління й організації їхньої діяльності з урахуванням національної специфіки менеджменту. Потім виникає потреба у створенні високотехнологічних виробництв із одночасним розвитком науки, і тільки потім – розробка нових технологій та їх масове впровадження. У наведених на рис. 1 послідовності переходу до інноваційної економіки одному з перших місць належить управління, оскільки нові технології – це лише засіб інноваційного розвитку, але для їхнього впровадження необхідні зміни в самому характері бізнесу, у його цілях і використовуваних для їхнього досягнення бізнес-моделях.

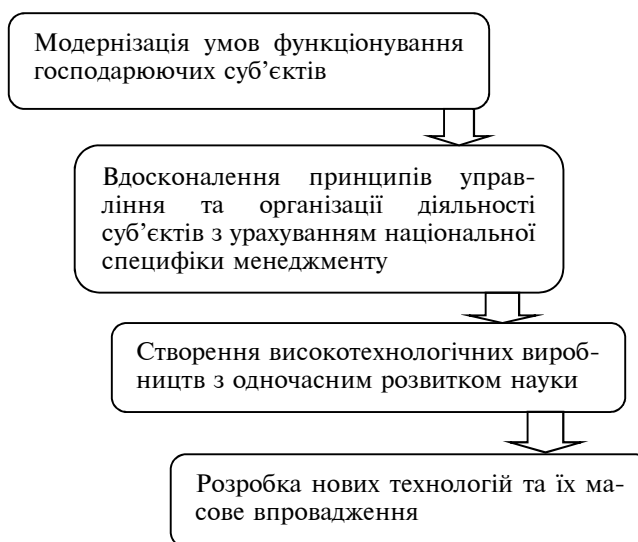

Рис. 1. Послідовність переходу до інноваційної економіки

Принципово важливим завданням реалізації інноваційних розробок є формування організаційної структури реалізації нововведення, що включає сукупність зацікавлених у ній індивідів, організацій і підприємств, також визначального зв'язку між ними. Тому актуальними є проблеми дослідження, розробки й впровадження нових методів організаційного управ-

ління розвитком підприємств реального й фінансового секторів економіки, а також оцінки застосовності цих методів до умов окремих галузей і практики функціонування конкретних організацій [1].

В умовах різкого переходу вітчизняної економіки від адміністративної системи до ринкової був відсутній етап еволюційного розвитку управлінських підходів, під час якого організації на практичній основі змогли б в індивідуальному порядку розробити культуру корпоративного управління, що дозволяє власникам і керівникам, виходячи з довгострокових і поточних потреб, побудувати та структурувати функції систем корпоративного управління, починаючи від формулювання місії, бачення, стратегії, системи цілей кожної організації й закінчуючи визначенням конкретних інструментів реалізації функцій управління.

Концепція менеджменту відомого американського вченого й бізнес-консультанта Іцхака Адізеса вже визвала зацікавленість із боку українських фахівців. Методологія І. Адізеса складається з виділення чотирьох ролей менеджменту:

producing results – виробляючі результати, заради яких існує дана організація і які визначають її результативність;

administering – адміністративна, що забезпечує ефективність;

entrepreneuring – підприємницька, що забезпечує управління змінами;

integrating – інтегруючі, об'єднуючі елементи організації для забезпечення її життєздатності в довгостроковій перспективі.

Фактично вдосконалення менеджерських навичок відбувається протягом усього трудового життя керівника, як у процесі виконання своїх посадових обов'язків, так і за допомогою безперервної професійної освіти.

Підготовка менеджерів здійснюється на наступних освітніх рівнях: в системі вищої професійної освіти (ВПО) готуються бакалаври й магістри, в системі додаткової професійної освіти (ДПО) здійснюється перепідготовка, підвищення кваліфікації й підготовка менеджерів з одержанням додаткової кваліфікації «Майстер ділового адміністрування – Master of business administration (MBA)». Представляється, що при підготовці менеджерів різних рівнів в системі безперервної професійної освіти варто робити різні акценти на ролях, стилях, навичках і компетенціях, необхідних тій або іншій управлінській ланці. Відповідним чином повинні змінюватися підходи до змістовного наповнення програм підготовки менеджерів різних рівнів з метою забезпечення їхньої наступності й синхронізації. На рівні бакалаврата – акцент робиться на інструменти управління, на рівні магістратури – на функції управління й їхнього взаємозв'язку, на рівні додаткової професійної освіти – на інтеграцію функцій бізнесу та менеджменту. Таким чином, освітні програми для менеджерів вищої кваліфікації (MBA) мають бути як мінімум націлені на збалансоване формування компетенцій наступних видів:

- індивідуальні: управління собою, стратегічне й рефлексивне мислення;

- міжособистісні: управління окремими людьми, групами, організацією, забезпечення горизонтальних і вертикальних взаємодій;

- комунікативно-інформаційні: вербальне й невербальне спілкування, аналіз, синтез і моделювання;

- управлінські: по функціях й інструментах управління.

Для охоплення всіх перерахованих видів компетенцій програми підготовки менеджерів вищої кваліфікації повинні включати ряд послідовно реалізованих і взаємозалежних блоків і напрямків (рис. 2).

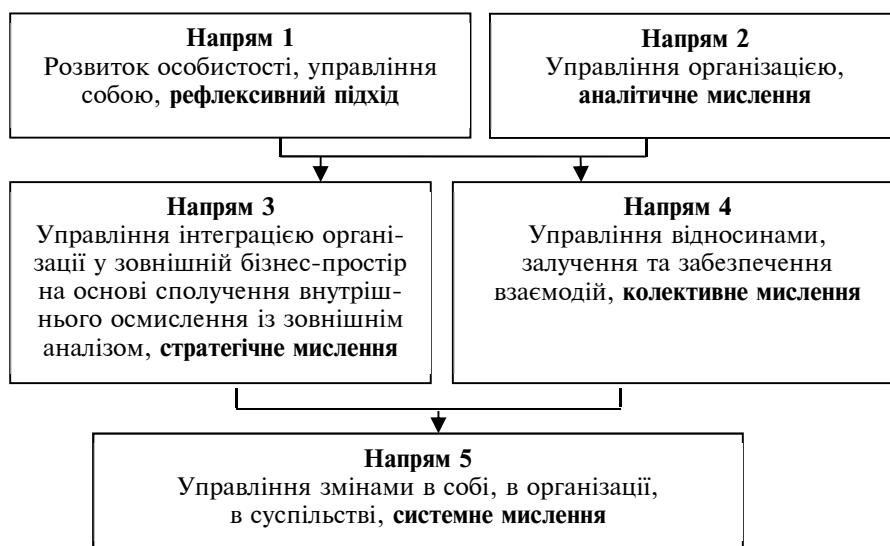

Рис. 2. Забезпечення охоплення всіх компетенцій і взаємозв'язку підготовки для менеджерів вищої кваліфікації

Крім змістовного наповнення програм підготовки менеджерів для інноваційної економіки на основі компетентнісного підходу необхідно відзначити ряд додаткових проблем, які вимагають подальшого окремого розгляду.

До числа таких питань можна віднести такі:

- використання блоків міжнародних професійних сертифікацій як основи для забезпечення наступності й синхронізації програм ВПО й ДПО;

- вдосконалення методів викладання й методики навчання в частині індивідуалізації теоретично обґрунтованих і практично орієнтованих програм підготовки;

- модернізацію методичного забезпечення навчання;

- вдосконалення форм навчання в частині розвитку інтерактивних підходів.

Інтерактивне навчання дозволяє вирішувати одночасно кілька завдань, головними з яких є досягнення цілей навчання, розвиток комунікативних умінь і навичок. Воно допомагає встановленню емоційних контактів між студентами, забезпечує виховне завдання, оскільки привчає працювати в команді, прислухатися до думки своїх товаришів. Використання інтерактивних форм у процесі підготовки менеджерів, як показує практика, знімає нервову навантаженість у студентів, дає можливість змінювати форми їхньої діяльності, концентрувати увагу на ключових питаннях теми занять. У порівнянні із традиційним навчанням в інтерактивному навчанні змінюється взаємодія викладача й студента: активність викладача поступається місцем активності студентів, а завданням викладача стає створення умов ініціативи. Інтерактивна подача матеріалу повинна плануватися заздалегідь, оскільки таке навчання вимагає постійного контролю над аудиторією. Коли викладач звертається до студентів з питаннями або втягує їх у рольову гру, він завжди повинен знати, у якому напрямку варто вести бесіду й контролює хід обговорення. На наш погляд, найбільш вдало суть інтерактивного навчання відображена у визначенні О. Пометуна й Л. Пироженко «Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається в умовах постійної, активної взаємодії всіх учнів. Це спільне навчання (колективне, групове навчання в співробітництві)...» [3, с. 7].

Вивчення економічних дисциплін відіграє важливу роль у процесі професійної підготовки висококваліфікованих менеджерів. Викладач повинен додавати всі зусилля для мотивації студентів на вивчення даних дисциплін, як на вступній лекції, так і на всіх наступних заняттях, точно вказуючи цілі основного курсу, цілі й завдання конкретних розділів дисциплін, пояснюючи можливості застосування отриманих знань, використовуючи приклади з повсякденного життя. Практика викладання економічних дисциплін і дослідження особливостей організації навчального процесу дозволили виділити кілька принципових підходів і можливостей застосування інтерактивних методів в умовах сучасної освіти (рис. 3).

Ефективність інтерактивного навчання у процесі підготовки менеджерів визначається сполученням п'яти ключових факторів, які дозволяють студентам обробляти (аналізувати, синтезувати, узагальнювати, класифікувати тощо) інформацію, збільшувати свою поінформованість, домагатися кращих результатів у навчанні. До цих факторів відносяться: запам'ятовуваність; гнучкість у використанні; надання допомоги; доступність; активізація самостійної пізнавальної діяльності.

Психологами було встановлено, що в умовах навчального спілкування спостерігається підвищення точності сприйняття, збільшується результативність роботи пам'яті, більш інтенсивно розвиваються такі інтелектуальні й емоційні властивості особистості,

як – стійкість уваги, уміння її розподіляти; спостережливість при сприйнятті; здатність аналізувати діяльність партнера, бачити його мотиви, цілі.

Насамперед, інтерактивні форми проведення занять пробуджують у студентів інтерес, заохочують до активної участі кожного в навчальному процесі, сприяють ефективному засвоєнню навчального матеріалу, здійснюють зворотний зв'язок (відповідна реакція аудиторії), формують у студентів думки й відношення, формують життєві навички, сприяють зміні поведінки. Найбільш ефективними методами навчання студентів економічних спеціальностей можна назвати метод кейс-стаді або метод навчальних конкретних ситуацій, а також ділові ігри.

Кейс-метод (case study) (від англ. case – випадок) – техніка навчання, що використовує опис реальних ситуацій. Студенти повинні проаналізувати ситуацію, розібратися в суті проблем, запропонувати можливі рішення й обрати краще з них.

Ділова гра – засіб моделювання різноманітних умов професійної діяльності методом пошуку нових способів її виконання, вона імітує різні аспекти людської активності та соціальної взаємодії. Гра також є методом ефективного навчання, оскільки знімає протиріччя між абстрактним характером навчального предмету й реальним характером професійної діяльності. У процесі гри студенти вчаться приймати єдине рішення, працювати в колективі, слухати оточуючих і бути почутими. У діловій грі відтворюються у їхніх істотних компонентах діяльність того або іншого працівника й економічна ситуація, у якій ця діяльність розгортається [3, с. 171].

У процесі викладання економічних дисциплін доцільно використати такі ділові ігри, як: «вивчення покупця в процесі маркетингової діяльності» та «вибір галузі підприємницької діяльності та підготовка до створення підприємства».

У процесі навчання студентів спеціальності 073 «Менеджмент» було встановлено, що використання системи складних кейсів дозволяє швидше знаходити правильні рішення та перевіряти їх за критеріями:

- економічності (на відповідність законам ведення виробничо-господарської діяльності);

- екологічності (на відповідність законам природи);

- етичності (на відповідність законам людських відносин).

У такий спосіб студенти одержують можливість виробляти рішення за правилами й оцінювати його за критеріями розумної діяльності. Аналіз результатів показав, що стійкий навик виробляється у 20% студентів вже після 4-5 вирішених кейсів [10]. Для перевірки ефективності використання кейс-методу у реальних умовах необхідне співробітництво з керівниками організацій, які усвідомлюють необхідність правильних рішень для процвітання організації й прагнучих впроваджувати передові технології в практику. Однією з найбільш ефективних форм співробітництва з організаціями є спільна формалізація ситуацій співробітників і керівників (формування міні-кейса) для пошуку правильного рішення. Наведемо приклад міні-кейсу маркетингової діяльності фірми по розширенню ринків збуту продукції: «Проблеми проникнення вітчизняного підприємства на закордонний ринок».

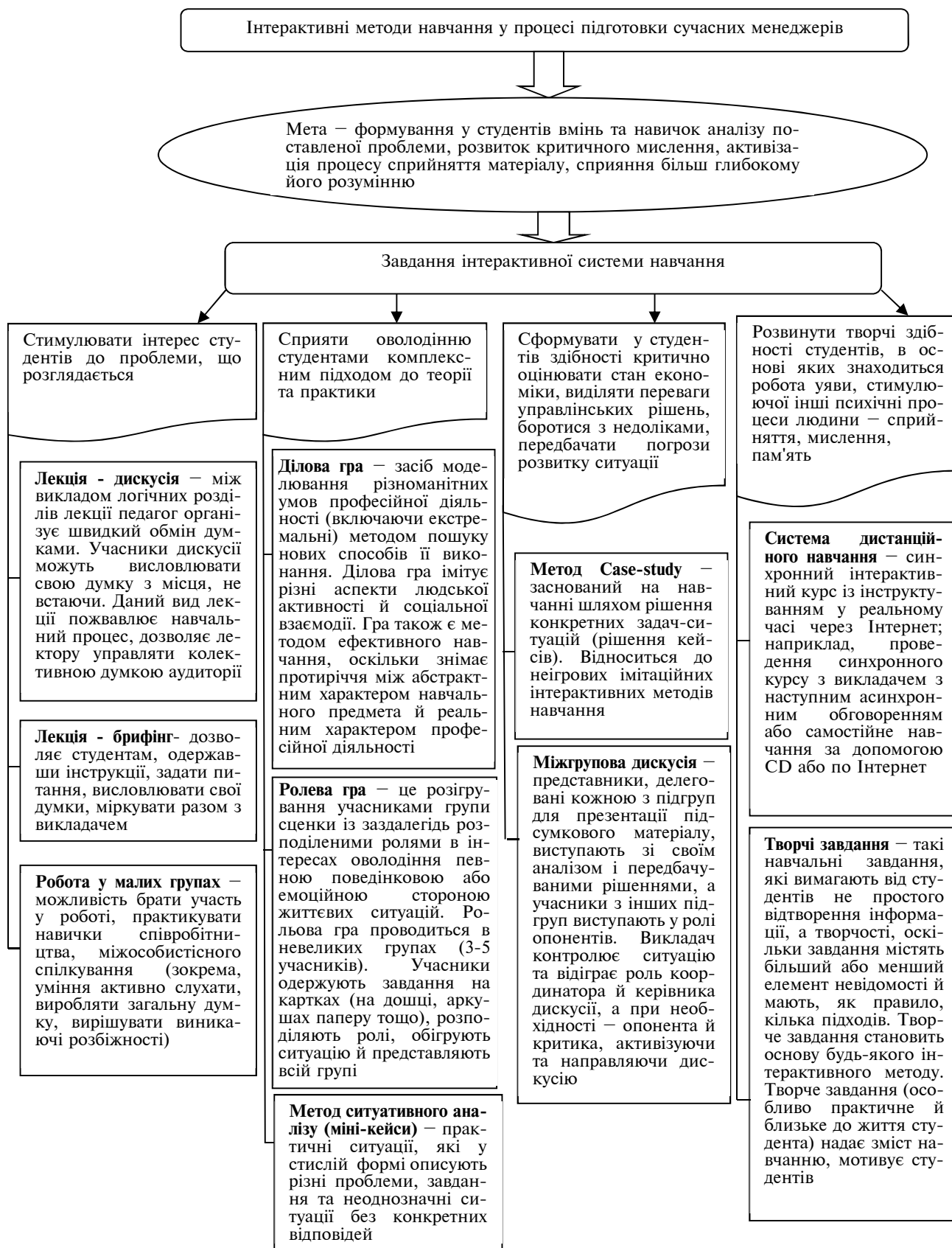

Рис. 3. Можливості застосування інтерактивних методів навчання у процесі підготовки сучасних менеджерів [авторська розробка]

Західноукраїнська фірма «Карпати» більше 20 років спеціалізується на виробництві домашніх, кухонних й офісних меблів. Фірма пропонує свою продукцію як для домогосподарств, так і для різних організацій. Частка фірми на внутрішньому ринку – 27%, на ринку Грузії – 10%, Польщі – 5%, а велика торговельна компанія Болгарії щорічно закуповує близько 5% виробленої продукції фірми для продажу усередині країни. Загальний щорічний оборот фірми перевищує 18 млн грн, а по зазначених ринках 10 млн грн. Диференціація продукції фірми виробляється по розмірах, кольору, стилю, обробці (дерев'яної, металевої та пластикої), що дає можливість зайняти більше міцні позиції на ринку. У 2015 році фірма «Карпати» замовила дослідження ринку Німеччини. Обнадійливі результати спонукали компанію до активного виходу на німецький ринок і завоювання певного сегменту протягом 2 років.

Завдання.

1. Порекомендуйте компанії шлях впровадження на ринок Німеччини.
2. Виявіть потенційні труднощі, пов'язані з кожною можливістю проникнення.
3. Дайте обґрунтування обраному методу проникнення на німецький ринок.
4. Запропонуйте рекомендації із системи товароруху і розподілу.

Для вирішення представлених завдань необхідно провести загальний аналіз даних ситуаційного завдання. Глибина цього аналізу обмежена, оскільки міні-кейс не дає великої інформації про досліджуванний об'єкт й економічну ситуацію в цілому. Тому деякі питання необхідно вирішувати на інтуїтивному рівні, що є корисним для розвитку в студентів маркетингової інтуїції. Так, якщо валовий оборот із продажів склав 18 млн грн і ми маємо інформацію про частки ринках у закордонних країнах, то принаймні, на інтуїтивному рівні можна затверджувати, що продажі на новому ринку не будуть більше, ніж на одному із завойованих ринків, тобто не перевищать 2 млн грн. Питання полягає в тім, як забезпечити успішний доступ на німецький ринок. Фірма «Карпати» має досвід маркетингової діяльності за межами України, володіючи певними частками ринку, тобто має силу впливу на ринок. Рекомендації з розвитку німецького ринку будуть пов'язані із проблемами поширення продукції, що має широку область застосування, а виробництво не є спеціалізованим. Торговельна марка фірми одержала визнання на ринку, а стимулюючими факторами в даній ситуації є розширення компанії й заплановане зростання продажів. Такий аналіз необхідно провести перед підготовкою більше конкретних відповідей на поставлені питання в завданні.

Отже, застосування інтерактивних методів у процесі підготовки менеджерів, сприяє:

- закріпленню й поглибленню знань по досліджуваній дисципліні;
- навчанню правильного підбору літератури (нормативної, навчальної, наукової);
- виробленню навичок у підготовці необхідних документів по завданнях, позначеним у грі;
- одержанню досвіду публічного виступу, ораторської майстерності;
- кращому засвоєнню змісту навчальної дисципліни й розвитку вміння грамотно й переконливо будувати відповідь, мотивувати вибір і рішення;

- активізації розумової й пізнавальної діяльності за допомогою реалізації принципів наочності, змагальності й творчого підходу;

- стимулюванню спонукальних мотивів до освоєння предмета й майбутньої спеціальності;
- формуванню активної життєвої позиції у навчання майбутній професії;
- розкриттю особистісного потенціалу;
- розвитку почуття взаємодопомоги, умінню працювати в колективі;
- розвитку спритності й активності;
- розширенню кругозору, пізнавальних інтересів і творчої кмітливості.

Висновки. Для досягнення максимальної ефективності, прибутковості, конкурентоспроможності бізнесу й максимізації його вартості власникам і топ-менеджерам вітчизняних компаній і банків необхідно будувати й вдосконалювати системи управління не тільки на базі класичної західної, а й на основі унікальної спеціалізованої української моделі менеджменту, заснованої на власних практиках ведення бізнесу в українських умовах, на ідеях і розробках вітчизняних економістів і на окремих елементах передових закордонних управлінських технологій, відібраних у результаті ретельного вивчення й аналізу основних поглядів і принципів західної теорії менеджменту.

Використання інтерактивних методів у процесі підготовки менеджерів дозволить оптимізувати освітній процес розробки інноваційних технологій менеджменту, що відповідають вимогам системності, комплексності й збалансованості та допоможе зробити його більш цікавим і насиченим. Основні критерії інтерактивної моделі навчання: можливість неформальної дискусії, вільного викладу матеріалу, менше число лекцій, але більша кількість семінарів, ініціатива студента, наявність групових завдань, постійний контроль під час семестру, виконання самостійних робіт.

Одним із ефективних методів у процесі викладання економічних дисциплін можна назвати метод кейс-стаді або метод навчальних конкретних ситуацій, що сприяє розвитку вміння аналізувати ситуації, оцінювати альтернативи, формує навички рішення практичних завдань. Таким чином, в умовах інноваційної економіки, інтерактивна педагогічна взаємодія є альтернативою традиційному педагогічному впливу в процесі підготовки менеджерів.

Список використаних джерел

1. Формирование компетенций менеджеров разных уровней для инновационной экономики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.executive.ru>.
2. Кларин М.В. Интерактивное обучение – инструмент освоения нового опыта / М.В. Кларин // Педагогика. – 2000. – № 7. – 223 с.
3. Пометун О.И. Интерактивные технологии обучения: теория и практика / О.И. Пометун, Л.В. Пироженко. – К.: А.С.К., 2002. – 136 с.
4. Когут О.И. Интерактивные технологии обучения / О.И. Когут. – Тернополь: Астон, 2005. – 203 с.
5. Баева О.В. Case-study як форма інтерактивного вивчення студентами менеджменту: загальні принципи організації та проведення практичних занять (початок) / О.В. Баева // Персонал. – 2007. – № 5. – С. 72-75.

6. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті: навч. посібник / Г.О. Ковальчук. – Вид. 2. – К.: КНЕУ, 2003. – 298 с.
7. Комар О.А. Інтерактивні технології – технології співпраці / О.А. Комар // Рідна школа. – 2006. – № 5. – С. 57-60.
8. Суворова, Н. Интерактивное обучение: новые подходы / Н.Г. Суворова. – М.: Роспедагентство, 2005. – 110 с.
9. Трайнев, В.А. Методы игрового моделирования и интенсивные учебные процессы / В.А. Трайнев, Л.Н. Матросова, А.В.Бузукина. – М.: Гардарики, 2003. – 214 с.
10. Гальетов В. Как вычислять правильные решения без затрат времени и сил [Електронний ресурс] / В. Гальетов. – Режим доступу: <http://www.Trizland.ru>.
11. Ящишина Ю.М. Використання інтерактивних методів навчання при викладанні дисциплін з управління персоналом / Ю.М. Ящишина, В.О. Шашко // Вісник економічної науки України. – Київ: ІЕП НАН України. – 2016. – №2 (31). – С. 190-192.
12. Пивоварова Л. В. Исследование эффективности образовательного процесса на основе инновационных образовательных технологий. Опыт обучения учащихся [Електронний ресурс] / Л.В. Пивоварова // Инновационные технологии в образовании. – М.: Макс-Пресс, 2011. – Ч. 2. – С. 79-94. – Режим доступу: <http://ciot.msu.ru/files/innovat-edu-tech.pdf>.

В. Є. Зайцев

канд. екон. наук

Університет митної справи та фінансів, м. Дніпро

МИТНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ВІДНОСИН

Постановка проблеми. Закономірний процес інтеграції та інтернаціоналізації світового господарства вимагає нового рівня багатобічних економічних взаємовідносин. На сучасному етапі розвитку багатопольного світу жодна країна не здатна розвинути ізолювано. Інтернаціоналізація господарського життя сьогодні стала провідною тенденцією розвитку сучасної світової економіки. Однією з головних особливостей цього процесу є утворення великих зон впливу найбільш розвинутих країн. Вони стають своєрідними інтеграційними угрупованнями, навколо яких об'єднуються інші держави, що забезпечує їм важливу роль у світовому господарстві й політиці.

Регіональна інтеграція відбувається на двох рівнях: на рівні окремих фірм, які у своїй господарській діяльності вступають в інтеграційні процеси, і на міждержавному рівні, коли держави цілеспрямовано сприяють переплетенню та взаємодоповненню факторів виробництва в рамках групи країн і забезпечують функціонування особливих інтеграційних інструментів та структур.

Найбільш повно та чітко економічні інтеграційні процеси проявляються в Західній Європі, де сформувався єдиний господарський простір цілого регіону, в межах якого поступово складаються загальні умови руху факторів виробництва та розробляються відповідні механізми регулювання. Окрім таких об'єктивних чинників впливу на західноєвропейську інтеграцію, як зростання темпів НТП, посилення ролі ТНК, глобальна інтернаціоналізація виробництва й капіталу, вона стимулюється активними митними взаємовідносинами, без чого неможлива реалізація ідеї створення єдиної Європи.

Посилення інтеграційних процесів на макро- і мікрорівні пояснюється зростом взаємозалежності економік окремих країн і знаходить свій вираз насамперед в укладанні багатосторонніх угод, що стосуються регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Крім того, важливість взаємовідносин пов'язана з

тенденцією приведення систем національних законодавств до деякого загального, однакового базису, до погоджених державами принципів управління світовим господарством. У зв'язку з цим актуальними стають проблеми участі і визначення ступеня включення України у процеси зовнішньоекономічної взаємодії країн, визначення тієї ролі, яку вона буде грати у світовому співтоваристві. При цьому не треба забувати і те, що наші пріоритети — будувати зовнішню політику, виходячи з національних інтересів власної країни.

Участь у митних союзах, зонах вільної торгівлі та міжнародних угодах (конвенціях) з митних питань названо в комплексі пріоритетних напрямів реалізації митної політики України, як невід'ємної складової зовнішньоекономічної політики держави. Вступ у дію Угоди про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом, створення на її основі поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС відкриває доступ Україні до внутрішнього ринку Євросоюзу. Усунення перепон, із якими стикаються економічні оператори, та впровадження високих стандартів захисту споживачів є тим міцним фундаментом, на якому функціонує ЄС та до якого прагне Україна. В умовах курсу європейської інтеграції напрямки митної політики набувають особливого значення та зосереджуються на питаннях міжнародного співробітництва та впровадження в Україні світового досвіду митного регулювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у розвиток методології дослідження митної політики незалежної України в умовах глобалізації світової економіки зробили вітчизняні науковці, а саме І.Г. Бережнюк, О.П. Гребельник, С.В. Ківалов, Б.А. Кормич, Н.В. Осадча, Д.В. Приймаченко, П.В. Пашко. Сучасний стан реформування митної справи в Україні, в тому числі її правової бази відповідно *acquis communautaire*, досліджено і проаналізовано в роботах сучасних економістів, зокрема С.М. Перепьолкіна,